

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ
І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

Гордієнко Л. Ю.
Лукашев С. В.

ПУБЛІЧНЕ ВРЯДУВАННЯ

Навчальний
посібник

До 85-річчя
ХНЕУ ім. С. Кузнеця

УДК 351(075)
ББК 67.9(ЧУКР)301я7
Г 68

Рецензенти: докт. екон. наук, професор, заслужений економіст України, заступник директора з наукової роботи Науково-дослідного центру індустріальних проблем розвитку Національної академії наук України *Іванов Ю. Б.*; докт. наук з державного управління, професор кафедри державного управління Харківського регіонального інституту державного управління Національної академії державного управління при Президентові України *Коротич О. Б.*

Рекомендовано до видання рішенням вченої ради Харківського національного економічного університету імені Семена Кузнеця.

Протокол № 9 від 30.03.2015 р.

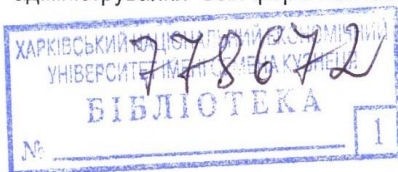
Авторський колектив: канд. екон. наук, доцент Гордієнко Л. Ю. – вступ, розділ 1, п. 8 – 13 розділу 2, пп. 14.2 розділу 2, глосарій; канд. екон. наук, доцент Лукашев С. В. – пп. 14.1.

Гордієнко Л. Ю.

Г 68 Публічне врядування : навчальний посібник / Л. Ю. Гордієнко, С. В. Лукашев. – Х. : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2015. – 388 с. (Укр. мов.)
ISBN 978-966-676-594-2

Розкрито основні моделі децентралізованого управління, в тому числі в контексті міжнародного досвіду. Подано понятійний апарат, сутність і види нового публічного менеджменту (*New Public Management*) і публічного врядування (*Public Governance*), форми сучасної адміністративної діяльності. Розглянуто підходи до оцінювання управління територіями на основі критеріїв належного врядування (*Good Governance*), практичне застосування технологій публічно-приватного партнерства (*Public Private Partnerships*), а також можливості застосування елементів концепцій *New Public Management* і *Public Governance* в містах України.

Рекомендовано для студентів магістратури спеціальності 8.15010008 "Публічне адміністрування" всіх форм навчання.

ISBN 978-966-676-594-2

УДК 351(075)
ББК 67.9(ЧУКР)301я7

© Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця, 2015
© Гордієнко Л. Ю., Лукашев С. В., 2015

Зміст

Вступ.....	3
Розділ 1. Моделі децентралізованого управління:	
міжнародний досвід	5
1. Європейські управлінські традиції.....	5
1.1. Етапи розвитку управлінської думки	5
1.2. Управлінські ідеї Стародавньої Греції і Стародавнього Риму	7
1.3. Західноєвропейський внесок у науку управління	20
1.4. Сучасні концепції, підходи і школи менеджменту.....	30
1.5. Новітні концепції менеджменту	37
Контрольні запитання	42
План семінарського заняття.....	42
Контрольні запитання для самостійної роботи.....	42
2. Сучасні підходи до модернізації управління.....	43
2.1. Модернізаційна парадигма. Сутність модернізації.....	43
2.2. Етапи розвитку теорії модернізації. Основні концепції	
теорії модернізації	45
2.3. Основні категорії теоретико-методологічної бази	
модернізації системи управління	47
2.4. Теоретико-методологічні основи модернізації системи	
надання управлінських публічних послуг	51
2.5. Фактори, що ініціюють модернізацію системи управління	54
2.6. Моделі і механізми модернізації державного управління	60
Контрольні запитання	67
План семінарського заняття.....	67
Контрольні запитання для самостійної роботи.....	67
3. Аналіз світових моделей децентралізованого управління	68
3.1. Концепції децентралізації управління.....	68
3.2. Європейські моделі децентралізованого управління	72
3.3. Моделі децентралізації державного управління	
на прикладах Великобританії (Вестмінстерська модель)	
та США (американська модель).....	77
3.4. Реформа публічного адміністрування в Європі.....	82
3.5. Модель нового публічного менеджменту. Моделі	
респонсивного менеджменту. Мережна модель	87

Контрольні запитання	100
План семінарського заняття	100
Контрольні запитання для самостійної роботи.....	101
4. Критерії для порівняння політико-адміністративних систем.....	101
4.1. Політико-адміністративна система: визначення та сутність.....	101
4.2. Співвідношення політичного й адміністративного (державного) управління	103
4.3. Еволюція підходів щодо вибору критеріїв для порівняння політико-адміністративних систем	107
4.4. Основні критерії для порівняння моделей розвитку виборчого права та виборчого процесу	109
4.5. Копенгагенські критерії – критерії вступу країн до Європейського Союзу	112
Контрольні запитання	117
План семінарського заняття	118
Контрольні запитання для самостійної роботи.....	118
5. Тенденції децентралізації управління в Італії, Франції та Великобританії.....	118
5.1. Італійська модель децентралізації державного управління і місцевого самоврядування.....	119
5.2. Особливості Французької моделі децентралізації управління	124
5.3. Тенденції децентралізації управління в Великобританії.....	130
Контрольні запитання	135
План семінарського заняття	136
Контрольні запитання для самостійної роботи.....	136
6. Децентралізація управління в США та Канаді.....	136
6.1. Особливості децентралізації управління в США.....	136
6.2. Децентралізація влади в Канаді.....	145
Контрольні запитання	148
План семінарського заняття	149
Контрольні запитання для самостійної роботи.....	149
7. Розробка моделей і практичний досвід децентралізації управління східноєвропейських країн	149
7.1. Моделі і практичний досвід децентралізації управління в Республіці Польща.....	149

7.2. Досвід децентралізації управління у Чеській Республіці, Словацькій Республіці та Угорщині	152
7.3. Інституційні рішення регіонального співробітництва східноєвропейських країн	161
Контрольні запитання	165
План семінарського заняття	165
Контрольні запитання для самостійної роботи.....	165
Розділ 2. Новий публічний менеджмент (new public management) і публічне врядування (public governance)	166
8. Передумови та засади new public management.....	166
8.1. Сутність публічного менеджменту та його еволюція	166
8.2. Методологічна основа науки "Публічний менеджмент" та її предметна сфера	169
8.3. Співвідношення управління (адміністрування) та менеджменту, а також публічного управління (адміністрування) та публічного менеджменту.....	173
8.4. Публічний менеджмент як напрям наукових досліджень, сукупність знань, сфера діяльності та навчальна дисципліна	178
8.5. Передумови new public management та його засади.....	182
Контрольні запитання	184
План семінарського заняття	185
Контрольні запитання для самостійної роботи.....	185
9. Форми сучасної адміністративної діяльності. Адміністративна діяльність конкурентної спрямованості.....	186
9.1. Поняття, зміст та основні напрями сучасної адміністративної діяльності.....	186
9.2. Поняття форми адміністративної діяльності та її співвідношення з функцією управління. Класифікація форм адміністративної діяльності.....	190
9.3. Правові та неправові форми державного управління.....	194
9.4. Управління проектом циклом державних політик і програм як форма сучасної адміністративної діяльності.....	196
9.5. Регулювання конкуренції як особлива діяльність держави	203
9.6. Держава як інститут, що забезпечує захист і розвиток конкуренції. Органи, які забезпечують захист і розвиток конкуренції в Україні, їх завдання, компетенція, повноваження та організаційні засади діяльності.....	206

Контрольні запитання	208
Практичне завдання.....	208
Контрольні запитання для самостійної роботи.....	210
10. Публічне врядування (<i>public governance</i>): понятійний апарат, сутність і види	211
10.1. Основні підходи до розуміння <i>public governance</i> та його еволюція	211
10.2. Предметна сфера публічного врядування.....	217
10.3. Методологічна основа науки "Публічне врядування".....	218
10.4. Понятійний апарат <i>public governance</i> (публічного врядування).....	219
10.5. Сутність публічного врядування. Види публічного врядування.....	222
10.6. Сучасні концепції та стандарти публічного врядування	223
Контрольні запитання	232
План семінарського заняття.....	232
Контрольні запитання для самостійної роботи.....	232
11. Оцінювання управління територіями на основі критеріїв належного врядування (<i>good governance</i>)	233
11.1. Поняття <i>good governance</i>	233
11.2. Принципи <i>good governance</i>	237
11.3. Характеристики <i>good governance</i>	238
11.4. Види критеріїв <i>good governance</i> . Критерії Світового Банку.....	240
11.5. Формування базису та оцінка конкурентоспроможності територій	243
11.6. Оцінювання посадових осіб місцевого самоврядування на основі критеріїв <i>good governance</i>	250
Контрольні запитання	253
Практичне завдання.....	253
Контрольні запитання для самостійної роботи.....	255
12. Регіональне врядування (<i>regional governance</i>).....	256
12.1. Поняття <i>regional governance</i>	256
12.2. Принципи <i>regional governance</i>	258
12.3. Сутність і завдання <i>regional governance</i> . Характеристики <i>regional governance</i>	260
12.4. Українські моделі і практики <i>regional governance</i>	265

12.5. Світові моделі і досвід <i>regional governance</i>	271
Контрольні запитання	279
План семінарського заняття	279
Контрольні запитання для самостійної роботи.....	279
13. Практичне застосування технологій	
публічно-приватного партнерства (<i>public private partnerships</i>)	280
13.1. Поняття <i>public private partnerships</i>	280
13.2. Закон України "Про державно-приватне партнерство"	
№ 2404-VI від 01.07.2010 р.	284
13.3. Технології <i>public private partnerships</i>	289
13.4. Європейський досвід практичного застосування	
технологій <i>public private partnerships</i>	294
13.5. Світовий досвід практичного застосування технологій	
<i>public private partnerships</i>	300
13.6. Український досвід практичного застосування технологій	
<i>public private partnerships</i>	304
Контрольні запитання	310
Практичні завдання.....	311
Контрольні запитання для самостійної роботи.....	312
14. Можливості застосування елементів концепцій	
<i>new public management</i> і <i>public governance</i> в містах України.....	313
14.1. Зміна способу мислення муніципальних службовців	314
14.2. Застосування технологій організації конкурсів,	
створення муніципальних підприємств (агенцій),	
управління контрактом, системи ваучерів тощо.....	319
Контрольні запитання	338
Контрольні запитання для самостійної роботи.....	339
Глосарій.....	340
Використана і рекомендована література	358
Додатки.....	379